

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Мікроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Навчальний контент

Модуль 1. Вступ до мікроекономіки

Змістовий модуль 1. Предмет і метод мікроекономіки.

Тема 1. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Мета, завдання і зміст дисципліни. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Змістовий модуль 2. Попит і пропозиція, їх взаємодія.

Тема 2. Попит і закон попиту. Функція попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

Змістовий модуль 3. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 3. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Суть “перехресної” еластичності попиту. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Модуль 2. Теорія поведінки споживача. Теорія виробництва

Змістовий модуль 4. Теорія граничної корисності й поведінка споживача.

Тема 4. Потреби, види потреб. Економічні блага. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Побудова лінії індивідуального попиту споживача. Ефект заміщення та ефект доходу.

Змістовий модуль 5. Структура витрат виробництва.

Тема 5. Поняття альтернативних витрат. Фактори виробництва, їх групування та мобільність. Постійні, змінні та валові витрати фірми. Короткостроковий та довгостроковий періоди діяльності фірми. Середні витрати.

Змістовий модуль 6. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

Тема 6. Закон спадної віддачі. Граничний продукт. Граничні витрати. Позитивний та негативний ефект масштабу. Довгострокові середні валові витрати фірми.

Модуль 3. Ринок товарів та ринок ресурсів

Змістовий модуль 7. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок.

Тема 7. Ціна та об'єм виробництва в умовах досконалої конкуренції. Попит і пропозиція фірми. Обсяг випуску та реалізації в умовах досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як еталон ефективності.

Тема 8. Теорія монополії. Граничний дохід монополіста. Максимізація прибутку монополістом. Монополія та еластичність попиту. Вплив податків на поведінку монополіста. Оцінка монопольної влади.

Змістовий модуль 8. Олігополія. Монополістична конкуренція.

Тема 9. Олігополія та її моделі. Особливості організації олігополістичного ринку. Інституційні аспекти утворення та діяльності картельних спілок. Ефективність олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Тема 10. Цінова дискримінація. Монополія та ефективність. Монополістична конкуренція. Ціна та обсяг виробництва за умов монополістичної конкуренції.

Змістовий модуль 9. Ринок факторів виробництва. Ринок праці та ринок капіталу.

Тема 11. Попит на товар та попит на фактори виробництва. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва.

Тема 12. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Поняття позичкового процента.

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Мікроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки	2
2	Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага	4
3	Еластичність попиту і пропозиції	2
4	Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Потреби, види потреб. Економічні блага. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід – споживання»	2
5	Витрати виробництва за короткостроковий період. Витрати в довгостроковому періоді	2
6	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2
7	Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики	4
8	Аналіз поведінки реальних монополій	2
9	Основні ознаки олігополії	2
10	Ознаки і поширення монополістичної конкуренції	2
11	Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва	2
12	Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі	4
Разом		30

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Мікроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки	4
2	Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага	6
3	Еластичність попиту і пропозиції	4
4	Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Потреби, види потреб. Економічні блага. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія “дохід – споживання”	6
5	Витрати виробництва за короткостроковий період. Витрати в довгостроковому періоді	6
6	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	6
7	Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики	4
8	Аналіз поведінки реальних монополій	4
9	Основні ознаки олігополії	4
10	Ознаки і поширення монополістичної конкуренції	4
11	Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва	6
12	Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі	6
Разом		60

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка»

«Мікроекономіка»

120 год./ 4 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год практичних занять)

Завдання для поточного та підсумкового контролю

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Поняття мікроекономіки, предмет і завдання дисципліни.
2. Що таке економічна теорія ?
3. Які особливості мікроекономіки як одного з основних розділів економічної теорії?
4. Чим відрізняється мікроекономіка від макроекономіки?
5. Яка різниця між нормативною та позитивною економікою?
6. Які основні способи та прийоми пізнання економічних відносин та процесів?
7. Що таке виробничі ресурси і які принципи їх класифікації?
8. З допомогою яких методів вивчається економічна теорія?
9. Що являється суб'єктом мікроекономічного аналізу?
10. Перерахуйте фактори виробництва.
11. Що таке попит?
12. Що така пропозиція?
13. Про що говорять закони попиту та пропозиції?
14. Що таке ринкова ціна?
15. Про що говорять закони ринкового ціноутворення?
16. Що таке ціни «стелі» і «підлоги» ?
17. Які фактори лежать в основі закону попиту?
18. Які фактори лежать в основі закону пропонування?

19. Що таке ціна «стелі» та «підлоги»?
20. Чи існують винятки із закону попиту та який характер вони носять?
21. Що таке ринкова ціна?
22. Про що говорять закони ринкового ціноутворення?
23. З якою метою держава втручається в ринковий процес?

Контрольні питання до 2-го модуля

1. Які типи моделей використовуються при вивченні мікроекономічного аналізу?
2. Що таке мікросистема?
3. Який існує взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами?
4. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору.
5. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікро рівні.
6. Поняття домогосподарства, його загальна характеристика.
7. Методологія мікроекономічного аналізу.
8. Дайте характеристику терміну “потреба”, назвіть її види.
9. Що таке корисність, її особливості?
10. Дайте визначення сукупної та граничної корисності.
11. Про що твердить закон спадної граничної корисності (перший закон Госсена)?
12. У чому полягає закон зростаючої сукупної корисності?
13. Як впливають на поведінку споживача бюджетні обмеження і ціни?
14. Розкрийте суть раціонального вибору споживача.
15. Що включає в себе поняття рівноваги споживача?
16. Поясніть досягнення оптимального вибору споживача на підставі законів Госсена.
17. Як виявляються чинники, що визначають обсяг попиту на окреме благо?
18. Яким є вихідне припущення кардиналістської концепції споживчого попиту?

19. Чому раціональна поведінка не завжди притаманна реальним споживачам?
20. Від яких чинників залежить ступінь раціональності споживання індивіда?
21. Опишіть підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид мікросистем
22. Опишіть підприємство як центр прийняття рішень.
23. Що відносять до факторів виробництва? Їх коротка характеристика.
24. Сформулюйте основні припущення мікроекономічної моделі підприємства.
25. Вкажіть поняття і параметри виробничої функції.
26. Які найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі?
27. Економічний та бухгалтерський підхід до визначення витрат і прибутку підприємства.
28. Який склад альтернативних витрат?
29. Що виражає виробнича функція?
30. Який спосіб виробництва вважається економічно-ефективним?
31. Який спосіб виробництва являється технологічно ефективним?
32. Назвіть можливі обмеження фірми при досягненні поставленої мети.
33. Назвіть різні концепції прибутку.
34. Дайте характеристику частинної варіації факторів виробництва.
35. Що представляє собою функція витрат?
36. Назвіть основні положення концепції мінімально ефективного розміру підприємства.
37. Типовий характер зміни витрат виробництва у довгостроковому періоді.
38. Що представляє собою ізокостна варіація факторів виробництва?

39. Охарактеризуйте сутність концепції „витрат втрачених можливостей”.

40. Назвіть основні характеристики пропорційної варіації факторів виробництва та функції витрат.

41. Що таке еластичність виробництва?

42. Назвіть основні положення граничної норми технологічної заміни.

43. Які існують конфігурації ізоквант?

44. Які причини позитивного та негативного ефекту від масштабу вам відомі?

45. Назвіть комбінації (заміщення) факторів виробництва.

46. Охарактеризуйте ефекти заміщення та випуску продукції.

47. Що таке явні витрати?

48. Що таке альтернативні витрати?

49. Що таке бухгалтерський прибуток?

50. Що таке економічний прибуток?

51. Що таке нормальний прибуток?

52. Які витрати називаються постійними?

53. Які витрати відносяться до змінних?

54. Що таке валові (загальні витрати)?

55. Загальне правило пояснення банкрутства?

56. Що таке середні витрати?

57. В чому суть закону убиваючої віддачі?

58. Позитивний та негативний ефект віддачі?

59. Чим пояснюється ефект масштабу?

Контрольні питання до 3-го модуля

1. Що таке ринок досконалої конкуренції?

2. Які характерні риси ринку досконалої конкуренції вам відомі?

3. Які існують відмінності між сукупним, середнім та граничним виторгом?

4. Що твердить загальна умова максимізації прибутку?
5. Що таке правило граничного випуску?
6. Які умови прибутковості та збитковості конкурентної фірми вам відомі?
7. Що представляє собою ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції?
8. Що означає поняття “ринкової рівноваги”?
9. Яким чином визначається рівноважна ціна та рівноважна кількість товару?
10. Які основні ознаки монопольного ринку?
11. Які ознаки чистої монополії вам відомі?
12. Що представляє собою крива попиту монополіста?
13. Яким чином монополіст визначає ціну та обсяг виробництва?
14. Про що твердить правило максимізації прибутку?
15. Які вам відомі варіанти стану фірми у короткостроковому періоді?
16. Які особливості формування пропозиції монополіста?
17. Що таке цінова дискримінація?
18. Які існують різновиди цінової дискримінації?
19. Які існують різновиди монополій?
20. Які особливості поведінки реальних монополій?
21. До яких економічних наслідків може призвести монополізація галузі?
22. Чи існує потреба у державному регулюванні монополії? Відповідь обґрунтуйте.
23. Які особливості ринку монополістичної конкуренції?
24. Що представляє собою еластичність попиту за монополістичної конкуренції?
25. В чому суть нецінової конкуренції?
26. Які передумови розвитку нецінової конкуренції?
27. Що таке точка Курно?

28. Які особливості олігополістичного ринку, його основні ознаки?
29. Які існують моделі олігополістичного ціноутворення?
30. Які особливості моделі дуополії Курно?
31. В чому виражається ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами?
32. На ринках яких товарів переважає монополістична конкуренція? Чому?
33. Про що твердить рівновага Неша?
34. Що виражає олігополія з погляду теорії ігор?
35. Які характеристики відрізняють олігополію від монополістичної конкуренції?
36. Які функції ринків факторів виробництва в економіці?
37. Що представляє собою монополійний ринок факторів виробництва?
38. Назвіть правило визначення попиту на фактори виробництва.
39. Які основні характеристики ринку праці України?
40. Що являє собою досконало конкурентний ринок праці?
41. Опишіть попит монополії на працю?
42. Що таке монополійна рівновага ринку праці?
43. Що являють собою ефекти зміни доходу й заміщення в результаті зміни ставки позичкового процента?
44. Що таке поточна, дисконтована вартість?
45. Які види ринку капіталу вам відомі? Дайте кожному з них коротку характеристику.
46. Що таке гранична доходність ресурсу?
47. Про що твердить правило оптимального використання ресурсів?
48. Як визначається чиста вигода покупця?
49. Дайте визначення ефективності за Парето (Парето-оптимум).
50. Що означає загальна ринкова рівновага?
51. Поясніть значення ефекту зворотного зв'язку?
52. Що відображає модель загальної економічної рівноваги Вальраса?

53. Дайте визначення закону Вальраса.
54. Опишіть модель загальної рівноваги Ерроу-Дебре.
55. Поясніть необхідність та вигоди ринкового обміну?
56. Що означає ефективність на конкурентних ринках товарів?
57. Назвіть причини обмеженої спроможності ринкового регулювання.
58. Визначте критерії оцінки добробуту.
59. Дайте аналіз загальної рівноваги.